ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

European Commission
DG Research & Innovation

Sektor finansowy wobec polityki środowiskowej - neutralność nie znaczy obojętność

Dariusz Winek

członek grupy ekspertów Komisji Europejskiej
ds. wsparcia finansowania gospodarki o obiegu zamkniętym

- przedstawiciel Związku Banków Polskich

Seminarium mBank-CASE, 15 marca 2018

Zagadnienia

1. Różnice w rozumieniu pojęcia aktywów zrównoważonych "sustainable assets" przez gospodarkę środowiskową a sektor finansowy.

2. Włączanie sektora finansowego do działań prośrodowiskowych:
   - HLEG report on Sustainable Finance
   - Obligatoryjne raportowanie finansowe (Zalecenia Grupy Zadaniowej ds. Ujawnień Finansowych związanych z Klimatem)
   - Obligatoryjne raportowanie niefinansowe (Dyrektywa UE i standardy GRI)

3. Agenda europejska, w tym Gospodarka o obiegu zamkniętym i jej finansowanie.

Podstawowa rozbieżność perspektywy środowiskowej/społecznej (makro) i mikroekonomicznej dotyczącej finansów zrównoważonych

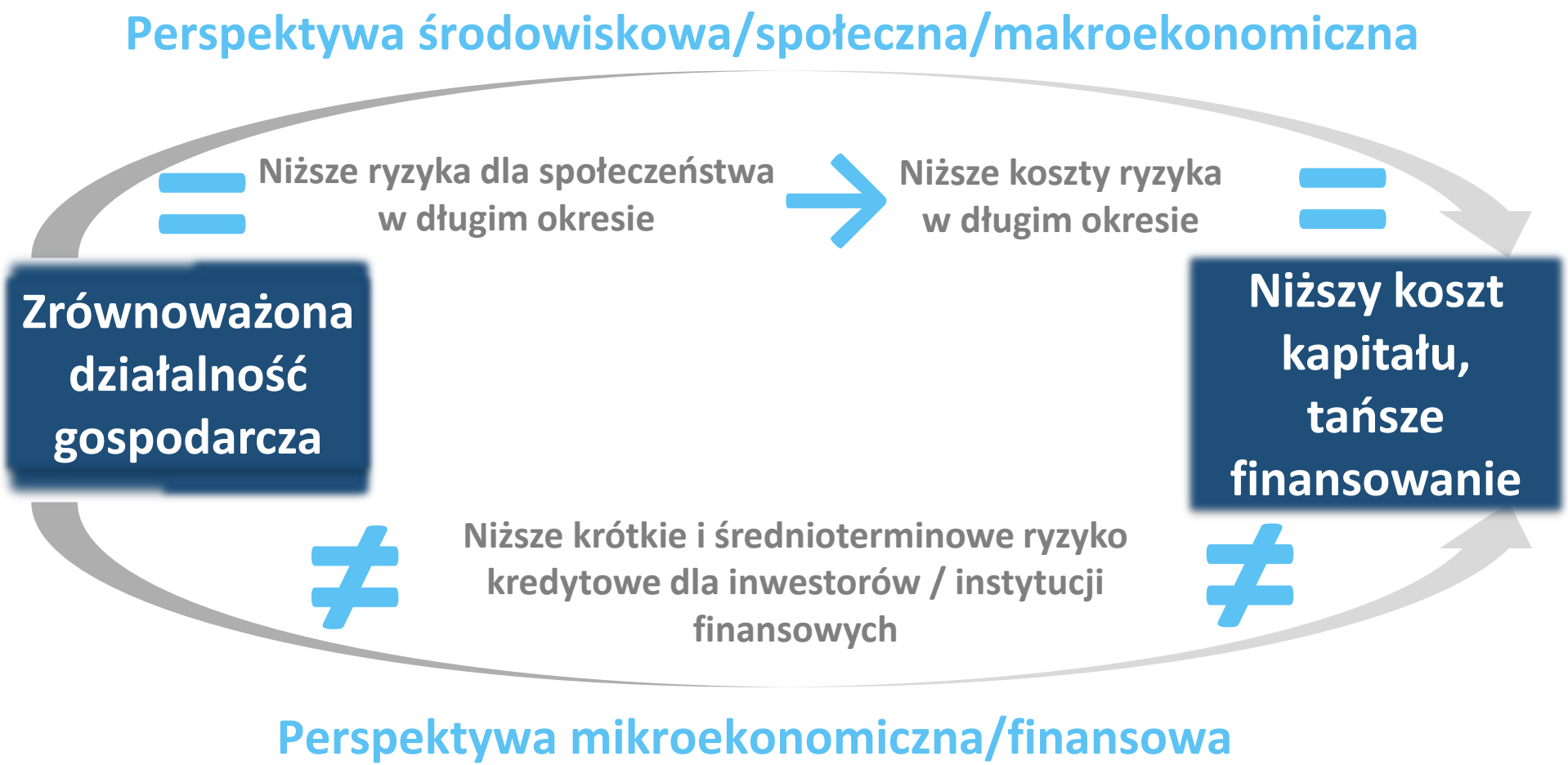

Aktywa zrównoważone *(sustainable assets)* z perspektywy środowiskowej/społecznej oznaczają aktywa generujące w długim okresie niższe ryzyka dla środowiska/społeczeństwa, a dla sektora finansowego aktywa odporne na utratę wartości w horyzoncie finansowania.

Finansowanie OZE – negatywny krajowy przykład ryzyka kredytowego niewspółmiernego do długookresowych ryzyk środowiskowych

Cena i nadwyżka świadectw pochodzenia (zielone certyfikaty)

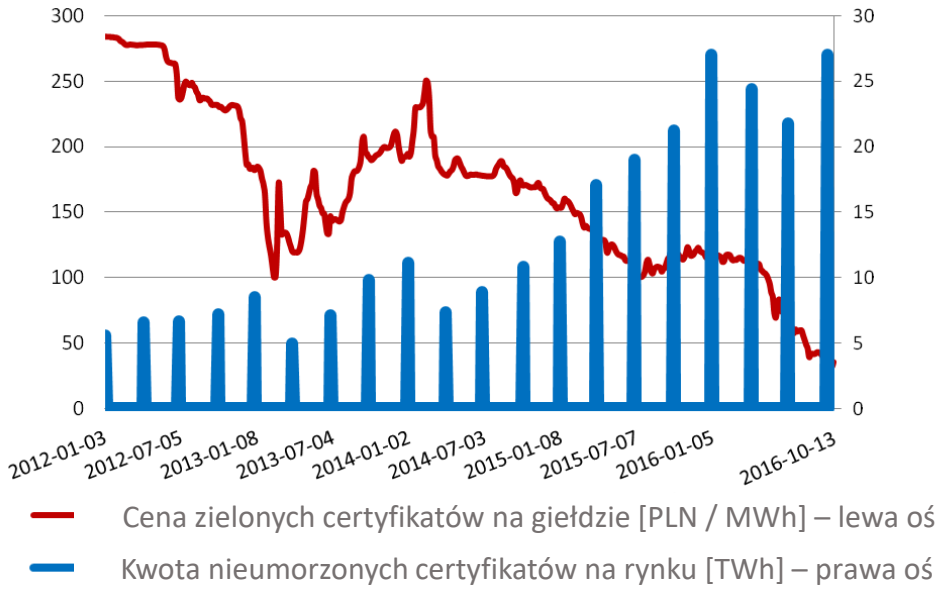

Data	Cena certyfikatu [PLN/MWh]	Nadwyżka [TWh]
11.02.2014	250	10
29.08.2017	42	23
% Zmiana	-83%	+130%

*Źródło: www.wysokienapiecie.pl

- Systemy wsparcia dla inwestycji w ochronę środowiska mogą zwiększać dochodowość działalności o niższych kosztach środowiskowych („zielonej”) kosztem innych rodzajów działalności generującej długoterminowo negatywne środowiskowe efekty zewnętrzne.
- Systemy wsparcia są zwykle jednak niestabilne w czasie. Pojawiające się na rynku dostosowania (technologiczne, czy w zakresie modelów biznesowych firm) mogą prowadzić do narastania nierównowagi rynkowej.
- Organy regulacyjne i decydenci polityczni często nie reagują na czas w przypadku wystąpienia nierównowagi.
- W obliczu opóźnień w reakcji na narastające nierównowagi, zmiany regulacyjne mogą być gwałtowne, istotnie zwiększając ryzyka prawne, czy systemowe.
- **Powstają obawy instytucji finansowych w zakresie finansowania inwestycji opartych o systemy wsparcia**.

Oczekiwana od instytucji finansowych zmiana podejścia do finansowania, uwzględniającego kwestie zrównoważonego wzrostu

<u>Powody zachowawczego podejścia instytucji finansowych:</u>

- Ryzyka regulacyjne
- Brak wspólnych standardów i taksonomii dla aktywów zrównoważonych
- Rozwiązania proekologiczne to często innowacje technologiczne
- Brak przejrzystości wśród firm oraz informacji i wiedzy wśród inwestorów/finansujących

Neutralność sektora finansowego wymaga niezależnej oceny ryzyka kredytowego co jest niezbędne, aby sektor finansowy sam z siebie nie generował ryzyka dla społeczeństwa.

Jednak neutralność nie powinna prowadzić do ignorowania ryzyk środowiskowych i społecznych bo wówczas ocena ryzyk związanych z finansowaniem danej działalności również przestaje być obiektywna.

W obliczu wzrostu ogólnej świadomości prośrodowiskowej i społecznej następuje tendencja do włączenia sektora finansowego w ten nurt poprzez zwiększenie pozytywnej (korzyści) i negatywnej motywacji (kary).

Raport HLEG pierwszy wysokiej rangi dokument systematyzujący kwestie oczekiwanej zmiany nastawienia sektora finansowego

<u>Najważniejsze osiągnięcia Raportu:</u>

- Podnoszenie rangi i poziomu merytorycznego dyskusji o kwestii zrównoważonych finansów, w tym szczególnie kwestii środowiskowych.
- Opracowanie kierunków polityki niezbędnych do przekształcenia systemu finansowego w centrum zrównoważonej gospodarki.
- Określanie wymaganego wkładu różnych podmiotów sektora finansowego i ich roli w zrównoważonym finansowaniu.

<u>Sztuka w implementacji:</u>

- *Sztuką implementacji będzie nie zwiększenie całości obciążeń regulacyjnych i ich złożoności, lecz wzięcie pod uwagę ostatecznego celu, którym jest ułatwienie dla wzrostu inwestycji. A ostatecznym sprawdzianem HLEG będzie nie tylko stopień, w jakim są przyjęte jego zalecenia, ale stopień, w jakim zrównoważone finanse stają się stałym elementem europejskiego rynku i zasad tworzenia polityki.*

- *HLEG ma nadzieję stymulować szeroką debatę publiczną, która pomaga się zmienić Europejski system finansowy od stabilizacji po kryzysie do wspierania długoterminowego wzrostu.*

Z podsumowania raportu HLEG

Ten raport to dopiero początek…

W ramach prac nad budową prawdziwej Unii Rynków Kapitałowych, w marcu 2018 r. przedstawimy obszerny plan działania w sprawie zrównoważonego finansowania, w oparciu o zalecenia zawarte w niniejszym raporcie.

Określi on jasną ścieżkę prowadzącą do tego, by zrównoważony rozwój stał się przewodnikiem w systemie finansowym Europy i umocnił pozycję Europy jako lidera w dziedzinie „zielonych" i zrównoważonych finansów. Następnie pojawią się wnioski legislacyjne.

Cel jest ambitny, ale realistyczny: uczynić z Europy środek ciężkości dla globalnych inwestycji w gospodarkę niskoemisyjną, zasobooszczędną oraz o obiegu zamkniętym.

Valdis Dombrovskis, wiceprzewodniczący KE, komisarz ds. euro i dialogu społecznego, odpowiedzialny także za stabilność finansową, usługi finansowe i unię rynków kapitałowych

Jyrki Katainen, wiceprzewodniczący KE, komisarz ds. miejsc pracy, wzrostu, inwestycji i konkurencyjności

Z wstępu do raportu HLEG

W pierwszej kolejności cele środowiskowe, a w drugim kroku cele społeczne

„Przyjęcie poniższego harmonogramu w celu opracowania w pełni rozwiniętej taksonomii zrównoważonego rozwoju do 2020 r. Plan działania powinien rozpocząć się od działań związanych z unijnymi celami w zakresie ochrony środowiska ("ekologicznymi"), takimi jak przeciwdziałanie zmianie klimatu, utrata różnorodności biologicznej i wyczerpywanie zasobów naturalnych, a także jako zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola. Element łagodzenia zmiany klimatu w taksonomii mógłby zostać dostarczony na początku w 2018 r., wraz z adaptacją do zmian klimatycznych i innymi elementami środowiskowymi.

Prace nad społecznymi wymiarami zrównoważonego rozwoju, takimi jak dostęp do podstawowej infrastruktury i usług dla edukacji i opieki zdrowotnej, mogą rozpocząć się w 2019 r.”

Na 22 marca 2018 r. Komisja Europejska zwołała wysokiej rangi konferencję celem omówienia proponowanego planu działań!

Raportowanie ryzyk środowiskowych w zakresie obowiązującej sprawozdawczości finansowej

"Zwiększenie przejrzystości sprawia, że rynki są bardziej efektywne, a gospodarki bardziej stabilne i odporne."
- Michael R. Bloomberg

Schemat analizy ryzyk związanych z klimatem, szans oraz ich wpływ na sytuację finansową wg. zaleceń Grupy Zadaniowej ds. Ujawnień Finansowych związanych z Klimatem (TCFD)

Źródło: Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures

Zalecenia Grupy Zadaniowej ds. Ujawnień Finansowych związanych z Klimatem (TCFD), opublikowane w lipcu 2017 r., wskazują na potrzebę, w ramach już istniejących ram prawnych, zapewnienia właściwej oceny odporności przedsiębiorstw na zagrożenia związane realizacją ryzyk klimatycznych, w szczególności sugerują powszechne przeprowadzanie w badanu sprawozdawczości finansowej, analiz scenariuszowych oraz testu warunków skrajnych wzrostu temperatury o 2 °C.*

* Konsekwencja Porozumienia Paryskiego z grudnia 2015 r. w którym sygnatariusze (195 krajów) zobowiązali się do utrzymanie wzrostu średniej temperatury na świecie znacznie niższego niż 2 °C powyżej poziomu sprzed epoki przemysłowej i dążenia do tego, by ograniczyć ten wzrost do 1,5 °C, gdyż znacznie obniżyłoby to ryzyko i skutki zmiany klimatu.

Oczekiwana ścieżka implementacji raportowania środowiskowego w ramach raportowania finansowego

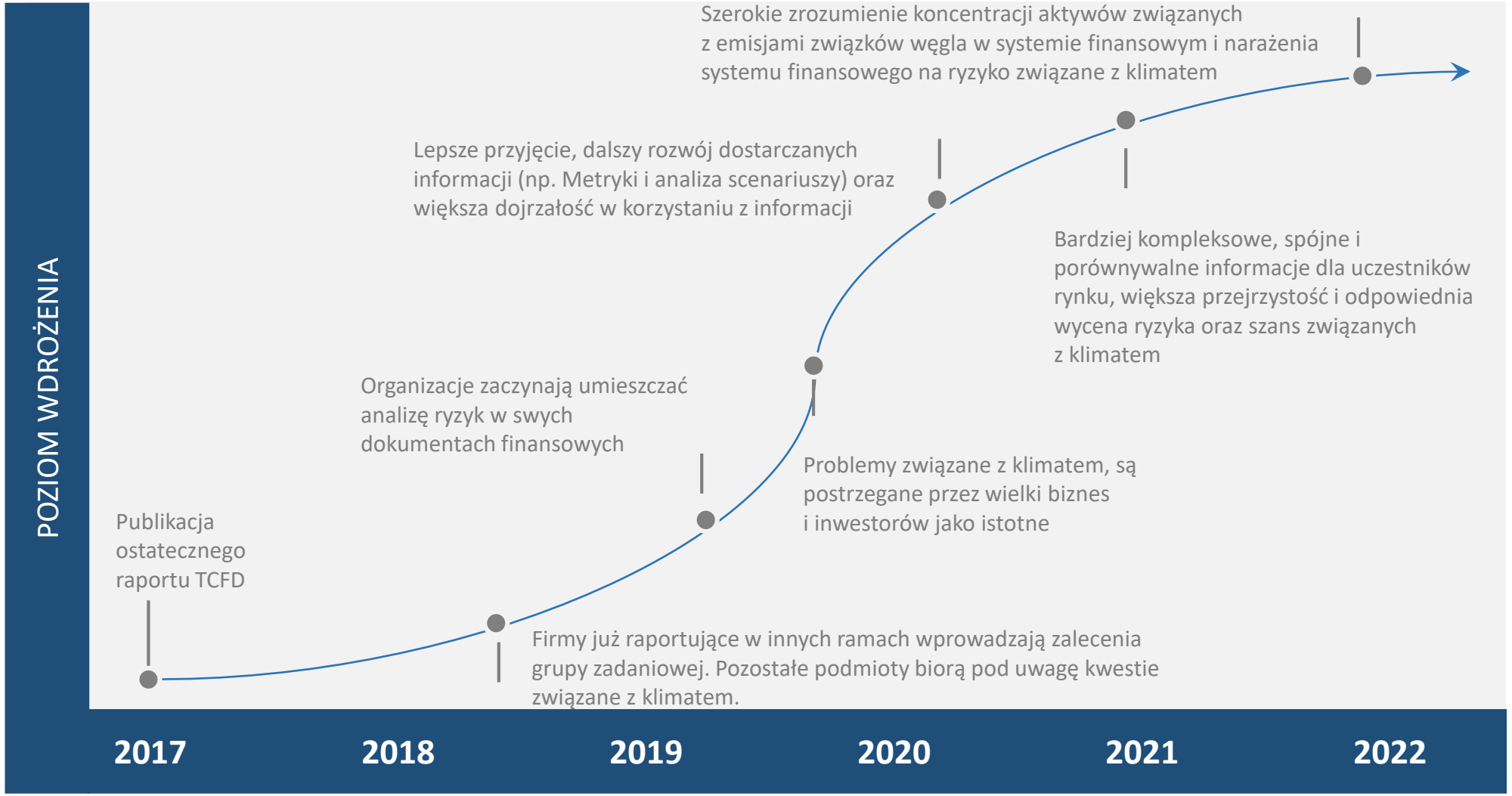

Źródło: Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures

Raportowanie ryzyk środowiskowych w zakresie obowiązkowej sprawozdawczości niefinansowej

- Ważnym etapem wspierającym ujawnianie informacji o skutkach środowiskowych działalności firm jest dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95 / UE z dnia 22 października 2014 r. (Sprawy kwestii środowiskowych. Art. 19a (1) (a-e)).

- Nowe wymogi raportowania informacji niefinansowych obowiązują od momentu nowelizacji ustawy o rachunkowości, która implementowała do polskiego prawa zapisy dyrektywy 2014/95/UE. Powodują one, że znacznie rośnie grono spółek, które maja obowiązek publikowania informacji dotyczących zagadnień środowiskowych, społecznych, pracowniczych, praw człowieka i przeciwdziałania korupcji.

- Dyrektywa wraz z Globalną Inicjatywą Sprawozdawczą (GRI), Wytycznymi G4, ustanowiła równe szanse dla spółek użyteczności publicznej, dla których zgodnie z dyrektywą od 2017 r. obowiązkowe jest ujawnianie informacji niefinansowych, związanych z kwestiami społecznymi i środowiskowymi aspektami ich działalności. 19 października 2016 r., GRI opublikowało nowe standardy GRI. Nowe standardy GRI zastąpią Wytyczne G4 dotyczące sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju. Od lipca 2018 r. stosowanie nowych norm będzie obowiązkowe w celu zgłaszania "zgodności" z GRI.

- Deklaracja Komisji Europejskiej, proponuje zwiększenie przejrzystości sprawozdawczości korporacyjnej i rewizję wytycznych dotyczących informacji niefinansowych w celu ich dalszego dostosowania do zaleceń grupy zadaniowej Rady Stabilności Finansowej w sprawie informacji finansowych dotyczących zmian klimatu (TCFD).

Co stara się osiągnąć Komisja Europejska?

Plan działania ma na celu dalsze powiązanie finansowania z konkretnymi potrzebami europejskiej i globalnej gospodarki z korzyścią dla planety i społeczeństwa.

Plan działania ma trzy cele:

1. Przeorientowanie przepływów kapitału w kierunku zrównoważonych inwestycji w celu osiągnięcia trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu;
2. Zarządzanie ryzykiem finansowym wynikającym ze zmiany klimatu, klęsk żywiołowych, degradacji środowiska i problemów społecznych;
3. Promowanie przejrzystości i długoterminowości w działalności finansowej i gospodarczej.

Oświadczenia z 8 marca 2018 r.:

http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-1424_en.htm
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-1404_en.htm

Pośrednio efektem będzie zmniejszenie zależności od dostawców surowców, w tym surowców energetycznych i rozwój nowych technologii.

Coraz rzadszy kapitał naturalny musi prowadzić do zmian modelu produkcji i konsumpcji

Globalne wydobycie surowców

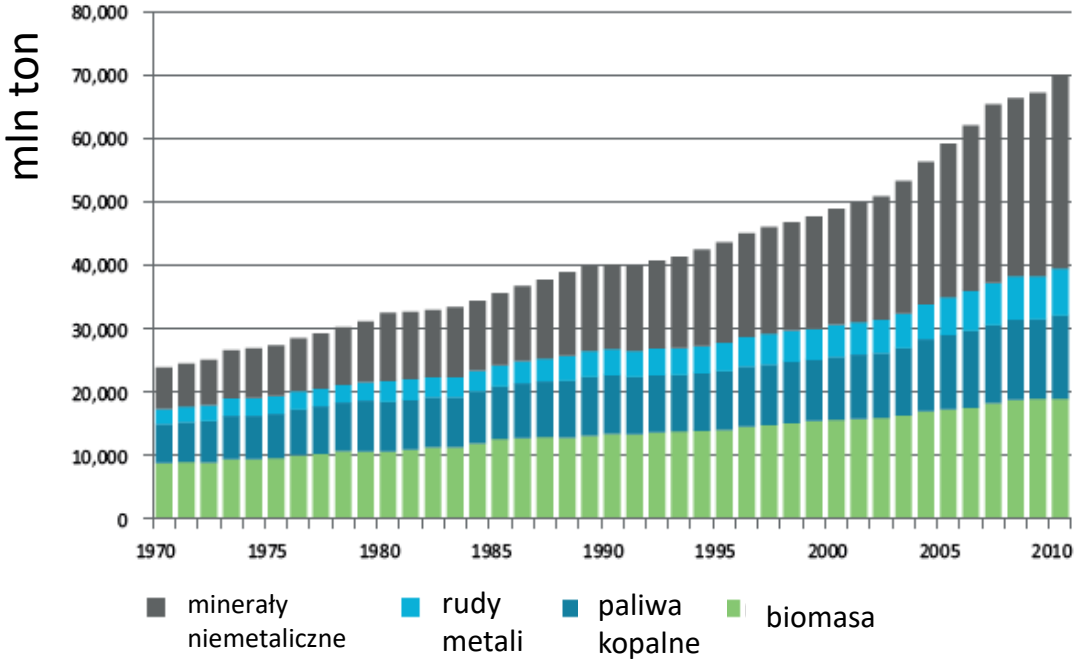

Wykresy: z materiałów roboczych grupy ekspertów ds. finansowania GOZ

Zagrożenie dostępności pierwiastków chemicznych

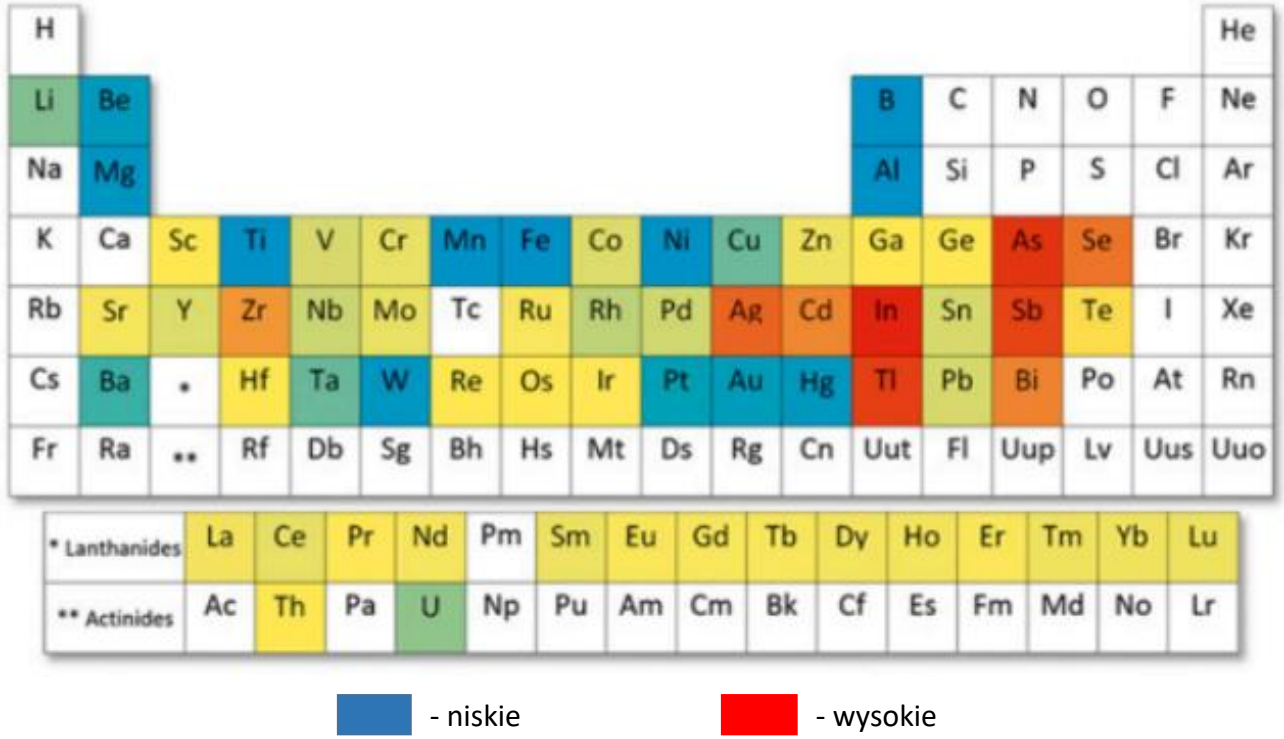

Wysokie: Tl (tal), In (lit), Sb (antymon), As (arsen)
Podwyższone: Ag (srebro), Se (selen), Bi (bizmut), Cd (kadm), Zr (cyrkon)

Nasze gospodarki i społeczeństwa zależą od kilku rodzajów kapitału, w tym kapitał naturalnego.
Kapitał naturalny obejmuje zasoby energii odnawialnej i nieodnawialnej, zasoby - woda, ziemia, powietrze, różnorodność biologiczna (zwierzęta i rośliny), lasy, gleby - dają korzyści, często określane jako "ekosystem".

„Ale zasoby kapitału naturalnego są obecnie zagrożone, wraz ze spadkiem ich poziomu poniżej stopy naturalnej odnowy, zwłaszcza ze względu na polityki, które nie wyceniają ich adekwatnie do wartości.”

Cytaty z raportu HLEG report on Sustainable Finance

Proponowane remedium:
Gospodarka o Obiegu Zamkniętym (Circular economy)

Gospodarka o obiegu zamkniętym jest tworzona jako samoregenerująca i odradzająca się, ukierunkowana na utrzymanie jak największej wartości i okresu użyteczności wykorzystywanych produktów, komponentów i materiałów.

Ogólnym celem jest zapobieganie przekształcaniu zasobów w odpady, składowanie na wysypisku lub spalanie. Zasoby pozostają w pętli, wewnętrzne pętle są bardziej skuteczne niż zewnętrzne pętle.

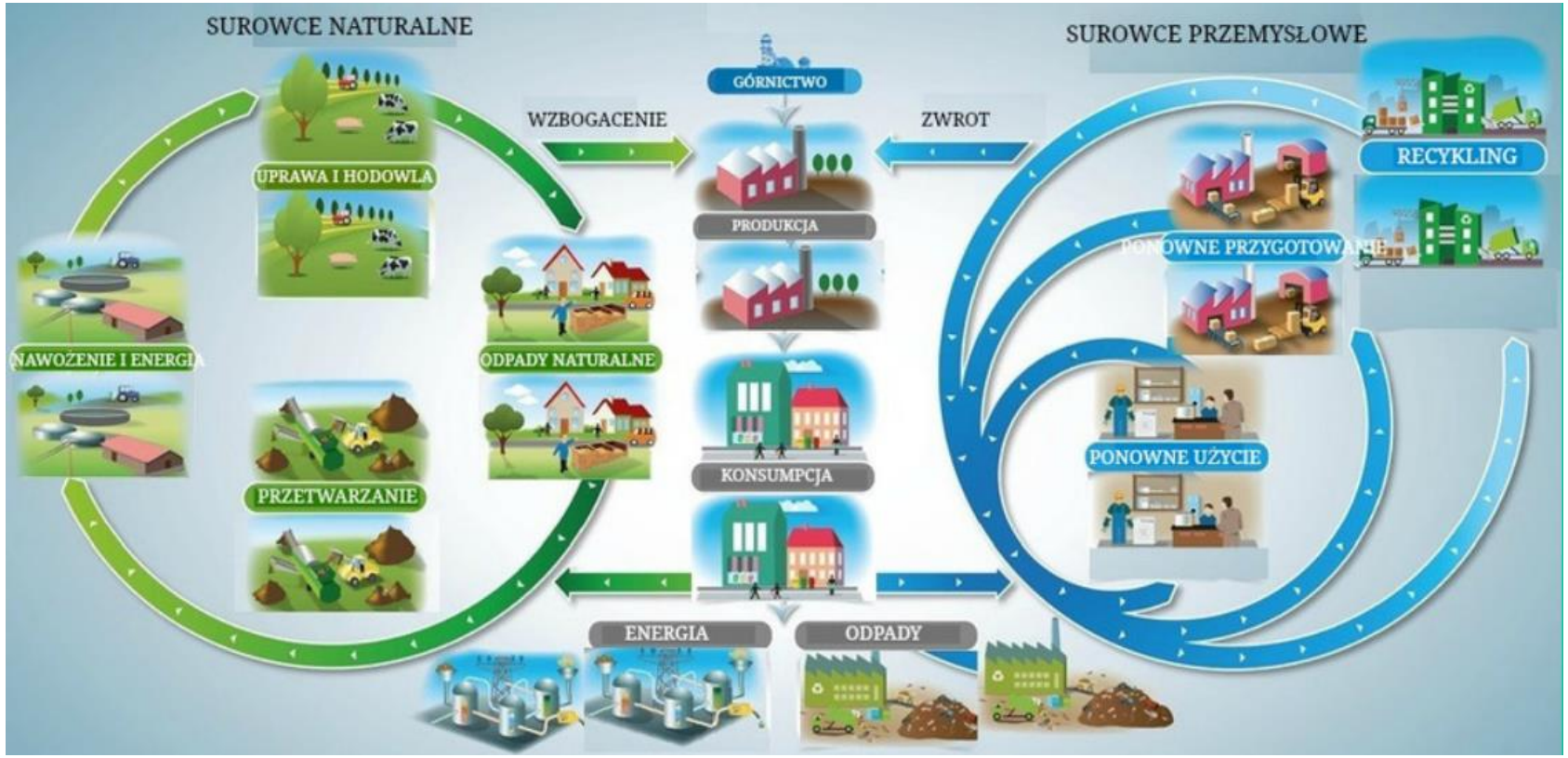

GOZ:

- koncepcja, która odróżnia cykle techniczne/przemysłowe od biologicznych,
- jest ciągłym, pozytywnym cyklem rozwojowym,
- zachowuje i zwiększa kapitał naturalny,
- optymalizuje zyski z zasobów i minimalizuje ryzyko systemowe, zarządzając skończonymi zapasami i przepływami odnawialnymi.

Na podstawie materiałów: The Ellen MacArthur Foundation

W opracowaniu Raport nt. Finansowania Gospodarki o Obiegu Zamkniętym

Kluczowe ryzyka dotyczące gospodarki liniowej:
- Wpływ na zmiany klimatu
  (np. wpływ rosnącego poziomu morza i klęsk żywiołowych)
- Wyzwania związane z zasobami (narażenie na zmienność cen)
- Niedobór wody (cena wody)
- Utrata bioróżnorodności i utrata gleby
  (jej wpływ na rolnictwo i produkcję żywności)
- Spadek popytu na ekologicznie wrogie / przestarzałe produkty
- Rosnąca presja regulacyjna w zakresie zaostrzania prawodawstwa dotyczącego ochrony środowiska

Proponowane stymulatory rozwoju GOZ:
- Bodźce rynkowe: potrzeba równych szans
- Zachęty do łańcucha wartości: potrzeba współpracy
- Bodźce w modelu biznesowym: potrzeba zainteresowania długowiecznością
- Zachęty użytkowników: potrzeba uczestnictwa
- Zachęty publiczne: potrzeba pobierania opłat za efekty zewnętrzne
- Zachęty finansowe: potrzeba lepszej wiedzy / zrozumienia i dostosowań
- Bodźce wstępne: potrzeba zainteresowania klientów

Wsparcie regulacyjne i finansowe na rzecz:
- Działalności o zamkniętym łańcuch dostaw
- Odzyskiwania i recyklingu
- Przedłużenia żywotności produktów
- Tworzenia platform współużytkowania produktów
- Zmian modelu konsumpcji: produkt jako usługa

Interim report: **Jesień 2018**
Final report: **Połowa 2019**

Wnioski dla programów wsparcia/ instrumentów finansowych w perspektywie finansowej po 2020